

Kampene ved Nydyb

1715.

115/1973

Kampene ved Nydyb 1715

Journal over hvad er passeret ved den kgl. danske flotille under kommando af hr.admiral Christen Thommesen Sehested fra den 15 jul til den 13 okt 1715 da bemeldte flotille agerede udi Øster- og Westerdyb samt udi det stettinske hav for at facilitere saa vel Usedom som landt Rügens og siden Stralsunds erobring.

Journal

Efterat hr.viceadmiral Sehested den 15 jul 1715 havde letted med den under commando havende flotille ved Dragør kl.5 om morgenen gik han ad søen og med variable og mest stille vejr arriverede den 18' under Pert. Den 19' blev opbragt en liden svensk jagt som var kommet fra Carlsrone. Ditto blev set i søen lo sejlere som skulle der at være svenske, hvorfor blev gjort klar til at slås.

Den 20' blev arbejdet for at komme ind på grunden uden for Østerdybet. Samme dag begyndte de danske pramme og en hukkert at attackere batteriet på Eilandet Ruden, som igen blev besvaret (?) med canoner og bomber så vel fra bemelte batteri som fra en svensk bombarderhukkert.

Den 21' om søndagen fik vi at se en hel orlogsflåde i søen som vi i begyndelsen presumerede at være den danske, men omsider fornam at det var den svenske og som de satte deres kurs lige til flotillen lod de et orlogsskib gå foran ind imod os og derpå endnu 5 andre om eftm; imod hvilke VA commanderede prammen ARCHA NOE, prammen HELLEFLYNDEREN og prammen EBENETZER, så og 2 armerede galiotter HAABET og BESKIERMEREN. Derpå blev klokken imellem 1 og 2 gjort tegnet fra VA til at attackere, hvorpå attacken og straks begyndtes, dog continuerede ikkun en halv times tid såsom de svenske ikke vendte ad søen igen.

Den 22' udsikkede den svenske commanderer, som lå indenfor os under beskyttelse af ovennævnte batteri, 2 pramme, 1 fregat og 1 bombarderer imod hvilken blev commanderede jagten CRONEN, CHRISTIANSØE, LEOPARDEN, GRAVENSTEEN, SOPHIE og galiotskibet BESKIERMEREN såvel som en del armerede chalupper for at gøre entren og abordering på den sven-

ske bombarderhukkert. Straks efter nærmede sig ind imod os den fjendtlige flåde som lå uden for os: 6 orlogsskibe, 2 fregatter og 1 brander. Klokker halvgående vi begyndte actionen, så vel med de inderste ^{vortes} som ^{vortes} underste liggende svenske skibe og fartøjer. Actionen varede til kl. 12, da de fjendtlige skibe som dependerede af flåden, der lå udenfor, vendte og gik ad søen igen. Denne formiddag miste en dansk sø-lieutenant ved navn Michael Tønder sit ene ben ved en fjendtlig canonkugle og det andet blev ilde quæsted. På samme fartøj som han commanderede, blev og 1 soldat død og 2 quæstet. Imidlertid blev arbejdet af vores fregatter og galiotskibet BESKIERMEREN for at komme nærmere op til de svenske som var os inden til, mod hvilke og attacken klokken halvgående 2 om eftermiddagen blev begyndt, således at de fjendtlige ved at slippe deres tovmåtte retirere og resten iligemåde tage retirade under batteriet. Nu kom altså de 6 svenske skibe udenfor så nær, at deres schoutbynacht lod hisse blodflag. Admiralen bide endnu lidet, men da de fjendtlige var kommet så nær som dennem tyktes nok, lod han sit hidse, da det varede ganske kort førend den fjendtlige schoutbynacht strøg sit igen og vendte ad søen. Klokker halvgående 4 var CHRISTIANSØE og GRAVENSTEEN på grund og blev imidlertid attackeret af 2 svenske fregatter som dog således blev imodtagne at de med en hast forlod dem.

Den 23' blev her befalet ikkun at spise engang om dagen og koge deres grød i salt vand, indtil Gud ville gøre nogen forandring. Ellers passerede denne dag intet remarcabelt. Den svenske flotille som lå uden for os gjorde adskillige sejr-skud og den svenske schoutbynacht med sit detachment ankrede selv 11'te uden for os. Admiralen var den dag i fuldt arbejde med at pejle grunden for at conservere flotillen på det bedste og var selv i land på Usedom og der opsøgte først vand, hvorefter flotillen og betjente sig endskønt landet var fjendtligt.

Den 24' passerede intet remarcabelt. De svenske lå på alle 3 steder som tilforn.

Den 27' gjorde vores schoutbynacht miner til attaque og med det samme blev bombarderet fra den svenske bombarderhukkert inden fra, hvorfor admiralen i sin chaloupe selv for omkring i flotillen for at gøre bedste anstalt. Og som fjenden om eftermiddagen kl. 3 nærmere os og dog ikke på vort canonskud observerede vi hans skibe som var schoutbynachten, et skib på 60 canoner som vi kunne se på den ene side at have fået 6 skud i skroget; 3 skibe hver på 50 og 1 på 62, 1 fregat på 24 canoner, grov skydt og en anden på 22, hvormed fulgtes 2 brandere. Men som fjenden står den liden magt i så god positur til at tage imod ham havde han ingen lyst til at attackere, men ankrede 3/4 mil fra os, da contre(?)commandøren alt holdt ved at bombardere på os, dog Gud være æret, uden skade.

Den 29' gjorde altså contre-schoutbynachten miner til at attaque-re. Dog det blev der intet af, men nu imod aftenen blev det sidste værre end det første, thi nu begyndte de med 6 mørsere at bombardere på os fra landet Ysedom, hvorunder vi hidindtil med alle transportskibene havde haft retirade, men nu formedelst den uafsladelige bombardering blev vi obligerede til at gå længere ud hvor den hele fjendtlige flåde lå for os. Og da ser vi med forundring, hvorledes så mangfoldige bomber ikke gjorde ringeste skade iblandt sådan mængde af fartøjer, som de faldt iblandt.

Den 30' continuerede bombarderingen fra Ysedom med sådan iver at bomberne creverede udi luften, og med det samme begyndte den svenske schoutbynacht at attackere os uden fra og commandøren inden fra, men begge snart besindede (?) sig. Hen på eftermiddagen forcerede de på Ysedom alt stærkere med bombarderingen, da nogle bomber faldt temmelig nær såvel ved viceadmiralskibet, hvis bøjereb blev af en bombe i stykker slaget som og blandt koffardit(?)skibene så at flotillen blev obligeret til at forflytte sig. Da viceadmiralen ved det han tilforn havde gjort sig grunden så fuldkommen bekendt søgte et centrum at ligge på med flotillen, hvor han kunne være både landet og schoutbynachten uden-til og commandøren indentil ungefær lige nær, thi havde han ikke været grunden så bekendt havde han været tvungen til for at undfly bombarderingen fra landet at gå ud på dybt vand imod schoutbynachten som da havde været dem liden magt overlegen. Samme dag blev den svenske schoutbynacht som hidindtil havde attackeret os afløst og kom en anden i hans sted havende med sig 2 andre skibe.

Den 31' lå defensionsskibene af flotillen således rangeret at man både kunne defendere sig mod fjenden udentil og i nogen måde se at conserve sig for bomber inden fra. Denne dag bombarderede en dansk bombardergalioth på de svenske som derfor måtte holde af og som vi siden af

som var med i den svenske flåde samme tid her fornummed faldt en af vores bomber i et svensk skib kaldet ØSEL, gjorde dog ikke videre skade, såsom den faldt ned i lasten iblandt deres vandfæde, en slog 6 á 7 mand døde og quæstede. Ellers blev holdt den ganske dag ved med at attackere, nu af schoutbynachten, nu af commandøren, hvis anslag dog alle tider, ære være Gud, misliugede. Om aftenen fik vi den glædelige tidende, at de preussiske havde gjort landgang på Usedom, og der slaget den svenske magt som kongen i egen høje person i begyndelsen commanderede, men derefter da de blev slagen måtte retirere. De fleste af de svenske som var

i denne aktion blev nedlagte såsom en stor del af dem var så forbiltrede at de ikke ville have quarter og en deel efter given quarter brugte (?) endda modværge. Altså blev vi da nu befriede fra dennem, såsom var bombarderingen fra landet.

Den 1. aug kom her en preussisk general om bord som var en prins af Wirtenberg og blev saluteret med 27 skud af viceadmiralskibet men med 9 af de andre.

Den 2', 3' og 4' passerede intet af consequence uden alene den 4' imod aftenen, da vor contre-schoutbynacht gik udi søen fra os og af os blev gjort et detachment i det såkaldede Stettinerhav for at ruinere de derværende fjendtlige fartøjer.

Den 5' kom kongen af Preussen, foruden at lade vare for sig, her om borde tillige med prinsen af Anhalt Dessau og prins Georg af Hessen Cassel samt 4 á 5 generalpersoner. Han var her et par timer om borde, gik herfra imellem kl. 4 og 5 og blev saluteret med 27 canonskud fra DITMARGEN; men med 15 og 9 fra de andre, ligesom de havde stykker til. Klokken imod 8 under aften-bønnen kom vores allernådigste konge her om bord ganske uformodenes, beviste sig meget nådig og glædelig, spiste ved admiralsens bord om aftenen, og derpå klokken imod 10 uden salutation for herfra i land.

Den 7' gik de svenske her udenfor og gjorde adskillige gange miner til attaque, men som formerktes uden alvorlighed.

Den 8' om morgenen klokken 6 så vi såvel den svenske hoved-flåde som det detachment imod os at gå under seil og hørte adskillige canonskud. Fregatten PHOENIX blev udsendt for at bringe rapport om hvad der var årsag til den beregetste (?). Straks derpå så vi 24 sejlere komme for vinden ned på de svenske som vi da med glæde præsumerede at være vores flåde. Om hvilket vi forestillede os om eftermiddagen klokken imod 2, da der imellem dem begyndte en canonade og kunne vi da med fornøjelse se indtil aftenen fra mers og topper vor fjende ledsaget alt længere og længere ad søen. Imidlertid var her om borde for at anse det den prins general, den wittenbergske prins, den moscovitiske ambassadør med adskill. andre høje officerer.

Den 9' gik altså herfra et detachment for at forsterke det forige i det stettinske hav.

Den 10' fik vi tidende ved PHOENIX at den svenske flåde var slagen og måtte rømme søen. Samme fregat bragte ind en svensk koffardigalioth.

Den 11' kastede de et par bomber fra Ruden efter os.

Den 13' fik vi tidende fra det stettinske hav, at de svenske der havde retireret sig igennem Penen hen til vores contre-commandeur som lå hos os under Ruden. Nu passeerede intet af nogen vigtighed førend

Den 22', da Penemünde-skansen på landet Ysedom ved storm af de preussiske^{og}/saxiske blev erobret ikke uden temmelig forlis på denne side, men større på den anden, thi der kom ikke een mand fra. Commandanten som var en oberstleutenant, 1 major 2 capitainer og 200 gemene blev døde. 1 løjtnant med nogle og firsindstyve mand fanger. Så var da ganske Ysedom nu fra de svenske gjort rydelig.

Den 23' kom skyt-prammen kaldet HIELPEREN med en del transport-skibe her til flotillen.

Den 25' lod viceadmiralen kaste en del bomber fra landet Ysedom til den svenske esquadre under Ruden af hvilke en del sig fra landet længere måtte begive.

Den 27' opbragte HUMMEREN et svensk skib ladt med nyet gewær af musqueterer - og dragoner - flinter, pistoler og kaarder som skulle have været til landt-stygen (!)

Den 28' og 29' havde vi en storm, da en del chalupper sloges i stykker. 2 smøgere og en anden galieth drev i land, mangfoldige fartøjer miste deres ankere, jagten CRONEN var nær ilanddrevnen, men Gud vare lovet som bevarede os fra større skade.

Den 30' 8 deserteurer fra den svenske commandeur.

Den 1.sep fik vi 5 lodser (?) som var deserterede fra landt stügent (?) og havde været med i bataillen på de svenske skibe.

Den 9' kom den store transport fra Grønsund og samme aften skede en blind alarm imellem vores og svenske brandvagter.

Den 11' var Hans Maj. vores allernådigste konge her i flåden og spisede på jagten CRONEN, gik i land om eftermiddagen og opholdt sig udi Penemünde for at afvarte aktionen mod de svenske.

Den 15' var højtbemeldte Hans kgl.Maj. med kongen af Preussen atter udi flåden og om bord på skytspramene HIELPEREN og ARCA NOA.

Den 17' om aftenen kl.10 lettede flotillen fra Øster-dybet for at gå om til Wester-dybet som fjenden havde forsænket med fartøjer og ankre til at hindre indløbet. Formedelst contrær vind måtte de ankre igen.

Den 18' om morgenen ved Pert og det blev beordret ikkun at spise 2 gange om dagen. Siden blev daglig med contraire vind og ofte temmelig blæst, varpet op mod Wester-dybet indtil om tirsdagen.

Den 24' da de svenske kom imod prammene, som da var dybet nærmest og begyndte strax om morgenen at canonere på dem og continuere indtil middagstide. Vores skød samme tid og en stor del skud, men fåe at regne imod de svenske. Hen på eftermiddagen begyndte de svenske igen at canonere dog uden at vores fast skød et skud fordi det var for langt så at vores den ganske dag ikke fik mere end 1 død og 3 blesserede. Om natten arbejdede prammene og fregatterne sig ind igennem dybet og begyndte de svenske strax kl. 7 á 8 om morgenen.

Den 25' at canonere på dem. Jagten CRONEN, DITMARSCHEN og CHRISTIANSØE arbejdede alt fort for at komme op til de andre. Bataillen continuerede da således til middagstide, da de svenske blev adspredte og den ene commandeur selv 3die retirerede ind under landet Rügen og den anden commandeur selv 6te ind under batteriet ved Ruden. De svenske havde luven og derfor havde lejlighed til at retirere såsom vores ikke kunne komme op imod vinden for at afskære dem.

På vores side blev 11 døde og 16 quæstede. 1 af deres skibsbåde fik vi med 6 mand udi, såvel som en jagt, der var ladet med havre, hør og frugt.

De svenske holdtes på begge steder af vores blokerede så vi skal vel håbe de ikke skal få lejlighed til at echapere.

Den 4.okt blev viceadmiral Sehested af kongen gratuleret med admiralscharge og blev

den 5' flaget hissed på stortoppen.

Den 11', 12' og 13' kom transportskibene imellem 2 og 300 sejlere her inden for dybet. Gud være aret, som hidindtil har hjulpet. Han fremdeles velsigne kongens våben og give os efter sin behagelige vilje den ønskelige fred.